

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра географії України та регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

“29” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

ОБРОБКА РЕЗУЛЬТАТІВ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

обов'язкова

**Освітньо-професійна Регіональний розвиток і просторове планування
програма**

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Обробка результатів регіональних досліджень» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування».

Розробник:

Заблотовська Наталія Василівна – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Заблотовська Наталія Василівна – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Погоджено з гарантом ОП _____ Іван КОСТАЩУК

(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол № 12/1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Іван КОСТАЩУК

(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради _____ Наталя АНДРУСЯК

(підпис)

Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни)

Навчальна дисципліна «Обробка результатів регіональних досліджень» належить до переліку нормативних навчальних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти на другому році навчання. Курс необхідний студентам для опанування навичок теоретичного та практичного застосування основних методів опрацювання й аналізу результатів досліджень до різноманітних питань регіонального розвитку та планування. Недостатнє знання ними сучасних методів математичного опрацювання та аналізу результатів експерименту викликає серйозні утруднення і призводить до застосування спрощених і недостатньо обґрунтованих прийомів наукового пізнання.

Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Обробка результатів регіональних досліджень» Одержання студентами навичок проведення обробки результатів регіональних досліджень та набуття досвіду дослідницької роботи; навчити оформлювати результати наукових досліджень згідно з вимогами вітчизняних та міжнародних стандартів.

Завдання: вдосконалення вмінь опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні мети, задач і висновків дослідження; засвоїти методики процесу проведення обробки регіональних даних; ознайомити із різними формами проведення обробки результатів; сформулювати основні дослідницькі вміння та навички.

Пререквізити. Навчальна дисципліна вивчається у третьому семестрі та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань, вмінь та навичок отриманих на курсах «Вступ до спеціальності», «Професійно-орієнтованої практики».

Відповідно, навички тримані під час вивчення даного курсу забезпечать якісне виконання наукових досліджень та виконання практичних завдань при вивченні наступних курсів за освітнім рівнем «бакалавр» даної ОП.

Результати навчання

Універсальні компетенції:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

Ключові компетенції:

СК 1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів, в тому числі міжнародних, що будуть висвітлювати особливості впливу глобалізації на регіони та просторові моделі їх економіки.

СК 3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах, а також застосовувати різні методи досліджень процесів регіоналізації, уміння ідентифікувати, аналізувати й оцінювати економічні, соціальні та екологічні проблеми регіонів у їх просторовій перспективі.

СК 4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки та проводити просторовий аналіз поселенських систем на основі кількісних і якісних даних, здійснювати регіональну діагностику на основі територіального планування; ідентифікувати, вимірювати та оцінювати фактори у просторово-часовому континуумі для моделювання траєкторій розвитку міст, регіонів і країн, визначати їх інноваційно-інвестиційний потенціал;

СК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.

СК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки

звітності.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні, знати:

ПР 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПР 02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.

ПР 03. Пояснювати особливості організації географічного простору та знати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур

ПР 05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

ПР 06. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук та регіональних досліджень.

ПР 07. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

ПР 08. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.

ПР 09. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ПР 10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні, а також особливості процесів глобалізації економічного, соціального, політичного, культурного і духовного розвитку людства, головні закономірності розвитку глобальних проблем та глобалістики

ПР 14. Вміти збирати, систематизувати, опрацьовувати та аналізувати наукову і технічну інформацію для вирішення географічних завдань

ПР 17. Уміти проводити аналіз регіонального розвитку та давати оцінку регіонального потенціалу.

Опис навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	2-й	3-й	3	90	2	30			30	30		іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1					

Тема 1. Вступ до курсу «Обробка результатів регіональних досліджень» Вибір напрямку регіонального дослідження	10	2	-	2	-	6
Тема 2. Аналіз проблем отримання та обробки регіональних даних	10	2	-	2	-	6
Тема 3. Інформаційне забезпечення регіональних досліджень	18	4	-	4	-	10
Тема 4. Підсумкове заняття	2	2	-	-	-	-
Разом за ЗМ1	40	10	-	10	-	20
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2						
Тема 5. Теоретичні методи обробки результатів регіональних досліджень	10	4	-	4	-	2
Тема 6. Емпіричні методи обробки результатів регіональних досліджень	10	4	-	2	-	4
Тема 7. Статистичні методи обробки регіональних досліджень	10	4	-	6	-	-
Тема 8. Оформлення результатів регіональних досліджень	10	4	-	4	-	2
Тема 9. Впровадження та ефективність результатів регіональних досліджень	8	2	-	4	-	2
Тема 10. Підсумкове заняття	2	2	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	50	20	-	20	-	10
Усього годин	90	30	-	30	-	30

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ПЕРЕЛІКОМ ПИТАНЬ

Змістовий модуль 1. «Підготовчий етап проведення регіональних досліджень»	
Тема 1	Вступ до курсу «Обробка результатів регіональних досліджень» 1. Мета та завдання курсу 2. Важливість проведення регіональних досліджень для управителів із регіонального розвитку 3. Вибір напрямку регіонального дослідження
Тема 2.	Аналіз проблем отримання та обробки регіональних даних 1. Вихідні умови початку дослідження 2. Алгоритм проведення дослідження 3. Джерела одержання наукової інформації
Тема 3.	Інформаційне забезпечення регіональних досліджень 1. Джерела знань та отримання інформації для проведення регіональних досліджень 2. Державна служба Статистики України та її діяльність 3. Академічна доброчесність при проведенні регіональних досліджень та особливості роботи з ШІ
Тема 4.	Підсумкове заняття Узагальнення опрацьованого матеріалу й перевірка засвоєння теоретичного блоку
Змістовий модуль 2. «Методи обробки регіональних досліджень та особливості їх використання»	
Тема 5	Теоретичні методи обробки результатів регіональних досліджень

Тема 6	Емпіричні методи обробки результатів регіональних досліджень 1. Поняття та загальна характеристика емпіричних методів наукового дослідження 2. Спостереження як емпіричний метод наукового дослідження 3. Емпіричні методи: вимірювання, порівняння, узагальнення 4. Експеримент. 5. Інші емпіричні методи дослідження
Тема 7	Статистичні методи обробки регіональних досліджень
Тема 8	Оформлення результатів регіональних досліджень 1. Вимоги до оформлення наукових досліджень 2. Особливості написання наукових статей 3. Рекомендації щодо створення презентацій та постерів 4. Етикет наукового спілкування
Тема 9	Впровадження та ефективність результатів регіональних досліджень 1. Підготовка до реалізації та розробка концепції 2. Створення дорожньої карти та обґрунтування покрокових дій 3. Система моніторингу та критерії оцінювання ефективності впровадження результатів
Тема 10	Підсумкове заняття Узагальнення опрацьованого матеріалу й перевірка засвоєння теоретичного блоку

3.3. Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Вибір напрямку регіонального дослідження. <i>Завдання:</i> здобувач освіти має обрати один із напрямків регіональних досліджень (опираючись на наукові напрями викладачів кафедри) для території за власним вибором. Й написати обґрунтування актуальності саме даного напрямку дослідження для обраної території.	2
2	Аналіз проблем отримання та обробки регіональних даних <i>Завдання</i> Написати вступ до наукового дослідження за обраною темою та для обраного регіону таким чином визначити предмет та об'єкт дослідження, сформулювати мету та завдання, визначити практичне та теоретичне значення зробленої роботи. Також обґрунтувати теоретико-методологічну основу для такого дослідження та базу даних.	2
3	Інформаційна база регіонального дослідження. Робота з науковими джерелами. <i>Завдання</i> Опрацювати 7-10 наукових праць періоду 2020-2025 років випуску відповідно до обраної тематики досліджень. Написати Анотацію до них. Та оформити список використаних джерел відповідно до вимог ДСТУ та АРА	4
4	Застосування теоретичних методів обробки результатів регіональних досліджень <i>Завдання</i> Презентувати роз'яснення щодо особливостей використання теоретичних методів обробки результатів регіональних (суть методу, як саме ви можете використати при вашому дослідженні, переваги використання вказаного методу на іншими)	2
5	Застосування емпіричних методів обробки результатів регіональних	4

	досліджень <i>Завдання</i> Розробити анкету для опитування мешканців громади з метою вивчення вами досліджуваного питання. Протестувати її в аудиторії й презентувати результати.	
6	Застосування статистичних методів обробки результатів регіональних досліджень <i>Завдання</i> Зібрати статистичний ряд даних по динаміці чисельності населення міських поселень області. Здійснити групування за людністю, визначити середні значення в кожній групі	6
7	Основні правила оформлення результатів регіональних досліджень <i>Завдання</i> У ArcGIS – online побудувати інтерактивну карту інвестиційно привабливих об'єктів вашої громади та презентувати її (презентацію оформити відповідно до вимог опрацьованих на лекції)	4
8	Впровадження результатів регіональних досліджень у практику <i>Завдання.</i> Провести SWOT аналіз розвитку досліджуваної Вами дослідження у обраній громаді. Й зробити висновки щодо результатів	4
	Всього	30

Тематика індивідуальних завдань

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) не є обов'язковим. Виконується самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни у відповідності до графіку навчального процесу і завершується індивідуальним захистом перед викладачем у формі бесіди і наочного демонстрування отриманих практичних результатів.

ІНДЗ виконується з метою систематизації закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання та придбання практичних навичок. ІНДЗ припускає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості; системного і інформаційно-технологічного підходів до вирішення завдань дослідження; використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості.

Практична значущість індивідуального завдання полягає у обґрунтуванні реальності його результатів для потреб практики, в т. ч. і у навчальному науково-дослідницькому процесі. Реальним вважається завдання, яке виконане відповідно до наявних проблем у галузі географічної освіти, на основі реальних даних, і результати якого повністю або частково можуть бути впроваджені у практику наукових досліджень чи освітній процес зі здобуття необхідних фахівцеві обраної спеціальності практичних навичок і теоретичних знань.

Системний підхід до виконання завдання полягає у тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору (з позицій теоретичного підґрунтя і практичних напрацювань, умов його реалізації у сфері науки, аналізу, обґрунтування шляхів наукової методології тощо), у тісному взаємозв'язку і єдиній логіці викладу.

Інформаційно-технологічний підхід до виконання завдання полягає у максимальному і ефективному застосуванні новітніх технологій з пошуку, аналізу, моделювання та представлення різномірної дослідницької інформації географічного змісту.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що при аналізі проблемно-методичних і технологічних аспектів сучасної географії, студент повинен використовувати актуальні знання і навички.

У процесі виконання індивідуального завдання, разом із теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-

дослідної роботи і вміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні задачі.

Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Вибір емпіричної бази регіонального дослідження.
2. Поняття про емпіричні та теоретичні рівні регіонального дослідження.
3. Форми вихідної інформації та якісні оцінки результатів дослідження.
4. Оцінка ризику при проведенні регіональних досліджень.
5. Рівні впровадження результатів регіональних досліджень.
6. Економічна ефективність регіональних досліджень
7. Ефективність результатів регіонального дослідження
8. Особливості логічного та хронологічного підходів при проведенні теоретичних досліджень.
9. Форми висвітлення підсумків результатів регіональних досліджень

Вимоги до змісту і оформлення ІНДЗ

Завдання пропонуються у формі написання творчої роботи (есе), яка має вирізнитися, з одного боку, концептуальним характером, а з іншого, – оригінальним авторським підходом до теми. Насамперед, на високу оцінку може претендувати робота, яка містить власний погляд на розглядану проблему, відзначається логічністю і переконливістю аргументації, знанням першоджерел, зв'язком із сучасними культурними реаліями.

Робота повинна містити план, обґрунтування вибору теми, концептуальні висновки і список використаної літератури. Орієнтовний обсяг такої роботи – 5 - 10 сторінок. Робота прикріплюється у moodle де перед перевіркою викладачем перевіряється на можливість недоброчесних дій.

Зміст завдань самостійної роботи та завдань для самоперевірки її виконання

Самостійна робота студентів з курсу включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку та захист практичних робіт, а також вивчення тем або питань, що не розглядаються в курсі лекцій, конспектування основних теоретичних джерел з кожного змістовного модуля. Питання самостійної роботи виносяться на модуль-контроль та на іспит.

Теми самостійної роботи	Годин
1. Методи нагромадження емпіричного матеріалу та вираження його в різних формах емпіричного знання.	3
2. Методи спостереження, вимірювання, опису, експерименту та їх роль у дослідженні.	3
3. Сутність категорії «метод».	4
4. Класифікація методів наукових досліджень: загальні, загальнонаукові та специфічні методи.	3
5. Методи емпіричного, теоретичного та метатеоретичного рівнів.	3
6. Аксиоматичний, гіпотетичний методи, формалізація, абстрагування, виокремлення, сходження від абстрактного до конкретного, історичний метод.	3
7. Методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, аналогії.	3
8. Обґрунтування вибору методу наукового дослідження. Ступінь практичної апробації методів і методик регіонального дослідження.	3
9. Взаємодоповнення або взаємозв'язок різних методів.	3
Всього годин	30

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Під час викладання освітньої компоненти використовуються такі методи навчання:

- словесні методи: бесіда, пояснення, робота з електронними ресурсами;
- наочні методи: демонстрація відео, презентації, періодичні видання, книги;
- дискусія на лабораторних заняттях під час обговорення проблемних питань;
- самостійна робота.
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси, семінари, круглі столи, вебінари)
- методи стимулювання пізнавального інтересу: дискусії, тренінги.

Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (іспиту). Додатково студент може отримати до 20 балів за виконання ІНДЗ.

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 (15 балів за теоретичний блок та 15 балів – за виконання завдань на лабораторних); 2 модуль – 30 (15 балів за теоретичний блок та 15 балів – за виконання завдань на лабораторних)

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати іспит з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 30 балів - не допускається до складання іспиту. **РІШЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ, ВІДПОВІДНО НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ, ЗДОБУВАЧ ОСВІТИ ПРИЙМАЄ САМ. АЛЕ ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬ-КОНТРОЛЬ ЗДАЄТЬСЯ ОБОВ'ЯЗКОВО.**

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається екзамен, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (екзамену) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи – ІНДЗ (фіксовані виступи, реферати, статті, участь в олімпіадах, наукових конференціях тощо), може отримати додатково 20 балів, які також підсумовуються до підсумкової оцінки. Зауважимо, що зміст індивідуальних дослідницьких робіт студентів подається через платформу Moodle де перевіряється на випадок не добросовісних дій студента. Загалом оцінка ІНДЗ передбачає оцінювання власне проведеної роботи та її захист.

Форми поточного та підсумкового контролю

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких засобів діагностики, як лабораторні і самостійні роботи, тестування, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування. Форма підсумкового контролю (іспит) полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі усних відповідей на підсумковому модулі та результатів виконання певних видів робіт.

Шкала оцінювання

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: письмове й усне опитування, контрольні модульні роботи з використанням стандартизованих тестів; проекти; презентації результатів проведених досліджень та оцінювання виконаних лабораторних завдань і самостійних робіт; контроль виконання індивідуальних завдань здійснюється за бажанням студентів, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) науково-дослідницьких завдань шляхом оцінювання виконаних рефератів та

усного індивідуального захисту результатів досліджень.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)										Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
8	7	5	5	5	5	5	5	5	10		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Головним критерієм успішного освоєння дисципліни є досягнення здобувачем освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом освоєння навчальної дисципліни

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

<i>Рейтингова оцінка з дисципліни</i>	<i>Оцінювання в системі ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Залік за національною шкалою</i>
90-100	A	5 (відмінно)	Зараховано
80-89	B	4 (добре)	
70-79	C	4 (добре)	
60-69	D	3 (задовільно)	
50-59	E	3 (задовільно)	
35-49	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Не зараховано
1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання	

A 90 – 100 балів - Знання предмету глибокі і міцні, виходять за межі програми, підручників і навчальних посібників та носять науковий та інноваційний характер. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом, методологічними основами організаційної структури правління в туристичній діяльності. Висловлює та аргументує своє ставлення до альтернативних поглядів на більшість питань

B 80 – 89 балів Знання предмету глибокі і повні, перебувають у межах навчальних програм, підручників і навчальних посібників. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом, методологічними основами.

C 70 – 79 балів Знання предмету достатньо глибокі і повні, перебувають у межах навчальних програм, підручників і навчальних посібників. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом.

D 60 – 69 балів Знання предмету перебувають в межах навчальних програм. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом, методологічними основами, знає програмний мінімум.

E 50 – 59 балів Знання, завчені з підручника, висвітлюються за допомогою конспекту. Студент самостійно використовує знання у завчених умовах і ситуаціях, на нові види діяльності вони переносяться за допомогою викладача.

FX 35-49 балів Студент не володіє основами знань з предмету, не може пояснити

основних понять, категорій, не виконав практичних завдань. Але, студент виконує додаткові завдання в межах програми курсу.

F 0-34 бали Основи курсу студентом не освоєні, практичні і самостійні завдання не виконані, знання не продемонстровані

**Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю
навчальних досягнень студентів**

1. Розкрийте особливості використання математичних методів дослідження у суспільно-географічному вивченні територій
2. Охарактеризуйте джерела одержання наукової інформації
3. Перевести абсолютні показники, що характеризують демографічну ситуацію у громаді у відносні.
4. Охарактеризуйте методи демографічної статистики
5. Розкрийте особливості використання філософських методів дослідження у суспільно-географічному вивченні територій
6. Проаналізуйте вигідність транспортної доступності поселень адміністративної одиниці до її центру (використовуючи додаток Openrouteservice)
7. Розкрийте вихідні умови початку регіональних досліджень
8. Нормативне забезпечення статистики в Україні.
9. Розкрийте особливості роботи із рядами статистичних даних (групування за різними умовами)
10. Розкрийте етапи статистичного дослідження
11. Опишіть алгоритм проведення регіональних досліджень
12. Поясніть особливості вивчення стану атмосферного повітря території із використанням сервісу *NASA Giovanni*)
13. Розкрийте історичні особливості картографічних досліджень локальних територій
14. Опишіть особливості використання польових досліджень у суспільно-географічному вивченні територій
15. Побудувати інтерактивну карту об'єктів територіально громади із використанням ГІС пакету *ArcGIS Online*
16. Охарактеризуйте етапи та особливості статистичної звітності
17. Розкрийте структуру вступу до наукового дослідження
18. Визначити зміну площі об'єкту на карті за допомогою сервісу Google Earth
19. Опишіть джерела наукової інформації для проведення регіональних досліджень
20. Розкрийте роль картографічного методу при проведенні регіональних досліджень
21. Розробити прогноз зміни чисельності населення громади екстраполяційним методом
22. Охарактеризуйте значення використання рядів абсолютних та відносних показників у регіональних дослідженнях. Наведіть приклади
23. Розкрийте суть поняття «Академічної доброчесності» в регіональних дослідженнях
24. Охарактеризуйте значення транспортної доступності у формуванні та функціонуванні територіальних громад
25. Розкрийте поняття емпіричних методів наукового дослідження
26. Побудуйте карту транспортної доступності поселень за вказаними параметрами (використовуючи додаток Openrouteservice)
27. Розкрийте роль ГІС у регіональних дослідженнях. Наведіть приклади
28. Охарактеризуйте метод спостереження як емпіричний метод наукового

дослідження	
29.	Перевести абсолютні показники у відносні за вказаними параметрами
30.	Розкрийте особливості та порядок організації експедиційних досліджень
31.	Охарактеризуйте метод вимірювання як емпіричний метод наукового дослідження
32.	Побудувати інтерактивну карту туристичного маршруту територіально громади із використанням ГІС пакету <i>ArcGIS Online</i>
33.	Роз'ясніть значення державної
34.	Охарактеризуйте метод порівняння як емпіричний метод наукового дослідження
35.	Проаналізуйте вигідність транспортної доступності поселень адміністративної одиниці до її центру (використовуючи додаток <i>Openrouteservice</i>)
36.	Охарактеризуйте метод узагальнення як емпіричний метод наукового дослідження
37.	Розкрийте особливості використання емпіричних досліджень у суспільно-географічному вивченні територій
38.	Дослідіть рівень забруднення атмосферного повітря території із використанням сервісу <i>NASA Giovanni</i>
39.	Розкрийте правила оформлення статистичних таблиць.
40.	Охарактеризуйте метод експерименту як емпіричний метод наукового дослідження
41.	Здійсніть групування показників за вказаним параметром (групування за різними умовами)
42.	Розкрийте порядок організації та проведення опитування з метою проведення регіональних досліджень
43.	Опишіть умови використання статистичних рядів
44.	Простежити часову динаміку зміни об'єкту на карті за допомогою сервісу <i>Google Earth</i>
45.	Дайте оцінку територіального групування в економічній і соціальній географії, та вкажіть на значення таких досліджень у регіональному розвитку.
46.	Розкрийте особливості використання методу моделювання у суспільно-географічному вивченні територій
47.	Розробити прогноз зміни досліджуваного показника екстраполяційним методом
48.	Розкрийте суть поняття статистичного ряду. Умови його ведення
49.	Опишіть роль науково метричних баз при проведенні регіональних досліджень, наведіть приклади та розкрийте алгоритм роботи з ними
50.	Здійсніть групування показників за вказаним параметром (групування за різними умовами)
51.	Розкрийте особливості використання абсолютних та відносних показників у регіональних дослідженнях
52.	Розкрийте суть поняття «модель». Класифікації моделей.
53.	Побудувати інтерактивну карту об'єктів територіально громади із використанням ГІС пакету <i>ArcGIS Online</i>
54.	Опишіть види графічного відтворення статистичних даних та умови їх оформлення у наукових дослідженнях
55.	Розкрийте суть групування даних у регіональних дослідженнях
56.	Дослідіть стан атмосферного повітря території із використанням сервісу <i>NASA Giovanni</i>
57.	Розкрийте суть зведення даних у регіональних дослідженнях
58.	Опишіть роль презентаційних матеріалів при представленні результатів дослідження та умови їх оформлення у наукових дослідженнях

Політика щодо визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти:

Неформальна освіта за темами курсу. Форми неформальної освіти: очна (тренінги, майстер-класи, семінари, майстерні тощо), дистанційна (дистанційні курси, семінари, конференції, вебінари).

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No10 від 28 жовтня 2019 року)» (<https://drive.google.com/file/d/1o0CFtXHLrgqS-T43aFun6blUvZO7Z0z1/view>) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Таким чином, за умови проходження навчальних тренінгів, в рамках неформальної освіти, на платформі: Prometheus, EdEra, та інших фахових платформах виконання всіх завдань та отримання сертифікату, студент може отримати додатково 5 балів до підсумкової оцінки по освітній компоненті «Обробка результатів регіональних досліджень». Оцінювання 0,5 бала за 1 год. навчання за курсом, що відповідає тематиці навчальної дисципліни.

Зустріч зі стейхолдерами та менторами

Впродовж вивчення курсу під час проведення лекційних та лабораторних занять, а також в позааудиторний час відбуватимуться зустрічі зі стейхолдерами та менторами. Цінним є можливість проведення тренінгів та вивчення практичного досвіду викладачі в закладах вищої освіти України.

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі. Скільки для повного забезпечення комунікації з викладачем використовується платформа дистанційного навчання Moodle, то фіксація набраних балів студентом під час вивчення курсу також ведеться у електронному додатку оцінювання на сторінці курсу.

Рекомендована література

1. Важинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
2. Грищенко І. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / І. М. Грищенко, О. М. Григоренко, В. А. Борисейко. — К. : Київ, нац. торг.-екон. ун-т, 2001. — 186 с.
3. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / О.І. Гуторов; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва – Х.: ХНАУ, 2017. – 272 с.
4. Заячук М. Економіко-математичне моделювання оптимального землекористування у фермерському укладі України / М. Заячук, Н. Заблотовська, О. Заячук // Економічна та соціальна географія / [Я. Б. Олійник (відп. ред) та ін.] – 2017. – Вип. 77. – С. 19-25.
5. Zablotovska, N., Danilova, O., & Sali, M. (2022). Resettlement features of population of Ternopil oblast in the context of new administrative and territorial system. Часопис соціально-економічної географії, 32, 52-60. <https://periodicals.karazin.ua/soccongeo/article/view/21448>
6. Заблотовська Н., Муха А.-Х. Дослідження змін меж мікрорайону «Роша» міста Чернівці. Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Географія. Т. 839 (2022). С. 100-107. <http://geochnu.top/index.php/journal/article/view/136/116>
7. Костенюк Л. В., Заблотовська Н. В. Особливості руслових процесів на гірських річках в межах Ворохто-Путильського низькогір'я (басейн Черемошу). Наукові записки

- Тернопільського педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. 2022. №1, вип. 52. С. 51–59. <https://doi.org/10.25128/2519-4577.22.1.74>
8. Зацерковний В. І. *Методологія наукових досліджень* : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с.
  9. Каламбет С.В. *Методологія наукових досліджень*: Навч. посіб. / С.В. Каламбет, С.І. Іванов, Ю.В. Півняк Ю.В. – Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. – 191 с.
  10. Клименюк О. В. *Методологія та методи наукового дослідження* : навч.посіб. / О. В. Клименюк. — К. : Міленіум, 2005. — 323 с.
  11. Котикова О.І. *Статистика* : навчальний посібник / О.І. Котикова, О.А.Христенко, А.С. Кравченко, Г.В. Коваленко. – Миколаїв : Видавництво МНАУ, 2016. — 159 с.
  12. Краус Н.М. *Методологія та організація наукових досліджень*: навчально-методичний посібник / Краус Н.М. – Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.
  13. Крушельницька О. В. *Методологія і організація наукових досліджень*: навч. посіб. / О. В. Крушельницька — К. : Кондор, 2006. — 206 с.
  14. Кравченко, Т. В. *Методи прогнозування регіонального економічного розвитку [Текст]* / Тетяна Володимирівна Кравченко// *Економічний аналіз* : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2013. – Том 13. – С. 88-94. – ISSN 1993-0259.
  15. Мезенцев К.В. *Регіональне прогнозування соціально-економічного розвитку*: Навч. посіб. – К.: ВПЦ „Київський ун-тет”, 2004. – 82 с.
  16. Мезенцев К.В. *Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку*: Монографія. – К: ВПЦ „Київський ун-тет”, 2005. – 253 с.
  17. *Методологія та організація наукових досліджень* : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової(ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 607 с.
  18. *Методологія та організація наукових досліджень*: конспект / Н. Г. Ушакова, Л. О. Мельнік ; Харк. держ. ун-т харч. та торг. – Х. : ХДУХТ, 2010. –89 с.
  19. *Основи методології та організації наукових досліджень*: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад’юнтів / за ред. А. Є. Конверського. —К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
  20. Стеченко Д. М. *Методологія наукових досліджень* : підручник / Д. М.Стеченко. — К. : Знання, 2007. — 317 с.
  21. *Регіональні дослідження як прояв громадської ініціативи науковців* /В. Бойко // *Регіональна історія України: Зб. наук. ст.* — К.: Інститут історії України НАН України, 2008. — Вип. 2. — С. 287-290. — укр.
  22. Чмиленко, Ф.О. *Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень»* / Ф.О. Чмиленко, Л.П. Жук. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с.
  23. Шейко В. М. *Організація та методика науково-дослідницької діяльності* : підручник / В. М. Шейко. 2-ге вид., допов. і перероб. — К. : Знання-Прес, 2002. — 295 с.
  24. Яворська В.В. *Предметна і методологічна визначеність геодемографічних досліджень*. / В.В. Яворська, Н.В. Заблотовська / *Матеріали Всеукр-ї наук.-практ. конф-ії, присвяч.75-річчю утворення Луганської області (8-10 жовтня 2013 р., м.Луганськ)*. –Луганськ: Вид-во «ДЗ ЛНУ ім. Т.Шевченка», 2013. – 316 с. — С. 266-271

Допоміжна

1. Балацька О. Л. Структурні параметри критичних зауважень в англomовній науковій статті / О. Л. Балацька // *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]*. Серія : Філологічна. - 2014. - Вип. 48. - С.147-149.
2. Бодак О. П. *Історико-бібліографічні методи в наукових дослідженнях* М. Ю. Брайчевського / О. П. Бодак // *Рукописна та книжкова спадщина України*. - 2007. - Вип. 12. - С.

3. Булаховська Ю. Л. До проблеми літературного плагіату / Ю. Л.Булаховська // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. - 2012. - Вип. 17. - С. 158-162.
4. Василенко В. Н. Формування багаторівневої системи стратегічного планування розвитку регіонів (концепція і методика виконання наукової роботи) / В. Н. Василенко // Економіка та право. - 2013. - № 1. - С. 151-160.
5. Вимоги до структури та оформлення наукових статей // Збірник наукових праць Національного наукового центру "Інститут землеробства НААН". - 2018. - Вип. 4. - С. 191-192.
6. Гадзало Я. М. Про порядок формування тематики наукових досліджень НААН та першочергові завдання аграрної науки на перспективу / Я. М. Гадзало // Економіка АПК. - 2015. - № 2. - С. 5-9.
7. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотеки як інструмент творення, систематизації та введення в суспільний обіг наукових знань / Т. Гранчак // Бібліотечний вісник. - 2009. - № 6. - С. 15-19.
8. Гутченко А. В. Електронні інформаційні ресурси у наукових дослідженнях з проблем контролінгу / А. В. Гутченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2014. - Вип.5(2). - С. 71-74.
9. Данько Ю. А. Теорії інформаційного суспільства в сучасному науковому дискурсі / Ю. А. Данько // Сучасне суспільство. - 2013. - Вип. 1. - С.76-84.
10. Дмитренко Т. О. Методологічні засади науково-педагогічного дослідження: системний і багатовимірний аналіз / Т. О. Дмитренко, К. В. Яресько // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. - 2012. - № 37. - С. 25-28.
11. Дорожовець М. Опрацювання результатів спостереження на основі наближеного методу порядкових статистик / М. Дорожовець, І. Попович // Вимірювальна техніка та метрологія . - 2014. - Вип. 75. - С. 8-12.
12. Дубровін В. І. Метод прогнозування ризику неуспішності проектів на стадії передпроектного планування / В. І. Дубровін, В. М. Льовкін // Праці Одеського політехнічного університету. - 2011. - № 1. - С. 106-111.
13. Запатріна І. В. Ефективність організації наукових досліджень на замовлення державних установ / І. В. Запатріна // Економіка і прогнозування. -2013. - № 3. - С. 124-133.
14. Захаров П. О. Методика прогнозування на основі трендової, амплитудної і частотної корекції рядів економічної динаміки [Електронний ресурс] / П. О. Захаров, Л. В. Киришун, І. П. Милько // Наукові нотатки. - 2011. - Вип. 35. - С. 79-82.
15. Зуб В. М. Плагіат: його різновиди та заходи протидії / В. М. Зуб, М. М. Дем'яненко // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. -2014. - № 4. - С. 86-90.
16. Іванілов І. М. Визначення науково-технічної ефективності результатів наукових досліджень з позиції сучасної економетрії / І. М. Іванілов, О. Г. Приймаков, Т. М. Сагайдачна // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - 2013. - Вип. 136. - С. 66-76.
17. Іващенко В. М. Бібліотечно-інформаційний ресурс та джерело наукових досліджень / В. М. Іващенко // Наукові праці Державної науково- педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. - 2016. - Вип. 5. -С. 73-79.
18. Іляшенко А. Х. Методологічні підходи фінансового планування та прогнозування / А. Х. Іляшенко // Теорія та практика державного управління. -2012. - Вип. 3. - С. 357-365.
19. Імідж-вимоги до структури та оформлення наукових статей, 2018 //Імідж сучасного педагога. - 2017. - № 8. - С. 59.
20. Кадикало А. Поняття об'єктивності як орієнтира межовості сучасного природничо-наукового пізнання / А. Кадикало // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Філософські науки. - 2013. - № 750. - С. 17-23.
21. Копитько О. Методологічні основи європейських підходів до стратегічного

планування регіонального розвитку / О. Копитько // Державне управління та місцеве самоврядування. - 2012. - Вип. 4. - С. 124-134.

22. Кубиній Н. Ю. Імперативи моделювання факторної системи розвитку національної економіки / Н. Ю. Кубиній, М. Ю. Шеверя, В. В. Попович, О. А. Федорович // Бізнес-навігатор. - 2013. - № 1. - С. 21-25.

23. Леснікова М. В. Інструментарій та індикатори оцінювання якості даних державного статистичного спостереження зовнішньої торгівлі послугами / М. В. Леснікова // Статистика України. - 2015. - № 1. - С. 11-17.

24. Лумпова Т. І. Модель метаінформаційної структури показників для опису статистичного спостереження / Т. І. Лумпова // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. - 2013. - № 4. - С. 96-103.

25. Манцуров І. Г. Методологічні засади статистичного прогнозування розвитку економіки України на середньострокову перспективу / І. Г. Манцуров, В. О. Нестеренко, Д. І. Манцуров // Моделювання та інформаційні системи в економіці. - 2009. - Вип. 80. - С. 16-30.

26. Мороз В. Є. Вивчення затрат часу методом "моментних спостережень" / В. Є. Мороз // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2010. - Вип. 17. - С. 172-177.

27. Муравицька Г. В. Основні напрями інформаційно-ресурсного забезпечення наукових досліджень у галузі державного управління / Г. В. Муравицька // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія : Державне управління. - 2016. - № 3. - С. 124-130.

28. Мусіна Л. А. Формування державної системи стратегічного планування економічного і технологічного розвитку в Україні: методологія та практика / Л. А. Мусіна // Моделювання та інформаційні системи в економіці. - 2011. - Вип. 85. - С. 256-270.

29. Новосвітна А. О. Картографічний метод та системний підхід в наукових дослідженнях / А. О. Новосвітна, С. В. Тітова // Часопис картографії. - 2008. - Вип. 13. - С. 133-142.

30. Осадча А. Б. Показники реалізації пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень / А. Б. Осадча, В. М. Євтушенко // Наука, технології, інновації. - 2018. - № 1. - С. 23-36.

31. Пасемко Г. П. Наукові засади дослідження і оцінки ефективності державного регулювання аграрних відносин / Г. П. Пасемко // Теорія та практика державного управління. - 2011. - Вип. 3. - С. 232-242.

32. Пасемко Г. П. Побудова статистичної моделі економічної діяльності сільськогосподарських підприємств на основі факторного аналізу / Г. П. Пасемко, С. В. Шевченко // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки. - 2013. - № 11. - С. 50-57.

33. Побіженко В. В. Плагіат, як чинник зниження якості освіти / В. В. Побіженко, І. А. Побіженко // Системи обробки інформації. - 2011. - Вип. 8. - С. 310-313.

34. Постанова "Питання підвищення ефективності координації здійснення фундаментальних наукових досліджень" // Вісник Національної академії наук України. - 2009. - № 12. - С. 23-24.

35. Пунченко О. П. Методологічні новації у сучасному науковому пізнанні / О. П. Пунченко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2014. - Вип. 57. - С. 27-37.

36. Савченко Б. Г. Використання анкетування як методу соціологічного дослідження для аналізу потреб з підвищення кваліфікації управлінських кадрів [Електронний ресурс] / Б. Г. Савченко, А. В. Даниленко. // Державне будівництво. - 2007. - № 1(1). – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1\(1\)_32](http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_1(1)_32)

37. Сенишин О. С. Методологія соціально-економічного прогнозування як організаційно-управлінської системи / О. С. Сенишин // Вісник Одеського національного університету. Економіка. - 2013. - Т. 18, Вип. 1. - С. 198-206.

38. Серова І. А. Проблеми обробки результатів статистичних спостережень / І. А.

Серова // Бізнес Інформ. - 2012. - № 6. - С. 97-99.

39. Сидоров М.-В. С. Часові характеристики проведення анкетування в Інтернеті / М.-В. С. Сидоров // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Соціологія. - 2012. - Т. 201, Вип. 189. - С. 43-49.

40. Сінгаєвська М. П. Економіко-статистичний аналіз вибіркового спостереження інноваційної діяльності підприємств в економіці України / М. П. Сінгаєвська // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер. : Економіка і управління. - 2013.- Вип. 23-24. - С. 346-357.

41. Субботіна І. Методологія дослідження соціальних питань за програмами загальних переписів населення 1959-2001 рр. / І. Субботіна // Сіверянський літопис. - 2011. - № 5. - С. 105-115.

42. Шостак І. В. Комп'ютеризація процесу виявлення плагіату у студентських роботах / І. В. Шостак, І. В. Груздо // Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - 2013. - Вип. 41. - С. 99-109.

43. Юрженко Л. В. Прогнозування соціокультури: можливості та обмеження методів з позиції синергетичного підходу / Л. В. Юрженко // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. - 2013. - № 2. - С. 24-30.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України імені М.В.Птухи <http://www.idss.org.ua>

Статистичні матеріали, звіти

1. Демографічний щорічник ООН <http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/dyb/dyb2.htm>
2. Звіт про світовий розвиток <http://www.hdr.undp.org/en>
3. Результати Першого Всеукраїнського перепису населення 2001 р. <http://www.ukrcensus.gov>
4. Банк даних про населення України http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c.asp